

encompassing breaches in airspace sovereignty. It underscores states' duty to adhere to international norms, with violations leading to political and material consequences, ranging from coercive measures to reparations. This paradigm shift reflects the evolving dynamics of international relations, emphasizing the interplay between sovereignty and shared global responsibilities.

References

1. Zhukorska Y. The modern concept of international legal responsibility. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Т. 1, № 3. С. 36–40. URL: <https://doi.org/10.35774/app2019.03.036> (date of access: 25.04.2023).

2. Відповідальність держав за невиконання та за порушення норм міжнародного повітряного права. URL: <https://studfile.net/preview/10082352/page:33/> (date of access: 25.04.2023).

УДК 346.9:347.5(043.2)

Коцюк А.Є., здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Нецька Л.С., к.ю.н., доцент

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА У ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Формування інституту банкрутства пройшло тернистий історичний процес, протягом якого даний інститут трактувався як пошук варіантів виходу із ситуації неспроможності боржника задовольнити вимоги кредитора за своїми зобов'язаннями. Тривалий час це питання розглядалося в межах виконавчої процедури за судовими рішеннями. Зазначимо, що на сьогодні єдиний науковий підхід до визначення категорії «банкрутства» відсутній. Так, на думку Н. Лазаревої банкрутство є спеціальним правовим механізмом вирішення проблем заборгованості приватної особи шляхом визнання її неспроможною [1, с. 365-366]. Однак, нормативне визначення поняття «банкрутство» чітко регламентоване в Кодексі України з процедур банкрутства. Керуючись, ст. 1 цього Кодексу, банкрутство - це визнана господарським судом нездатність боржника, крім страховика або кредитної спілки, відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури або процедури погашення боргів боржника [2].

На підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до п. 20 ч. 1 ст. 106 Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану», указом Президента України № 64/2022

від 24 лютого 2022 року на території України був введений воєнний стан у зв'язку зі збройною агресією країни-териториста РФ. Введення даного стану потребувало внесення суттєвих змін до КУзПБ та якнайшвидшої адаптації законодавства з питань банкрутства до вимог ЄС [3].

У 2023 році було прийнято ряд нормативно-правових актів, які вплинули на оновлення процедури банкрутства. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» № 2971-ІХ від 20.03.2023 вперше визначив поняття «військове банкрутство» [4]. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань провадження та застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану» № 2911-ІХ від 13.07.2023 встановив тимчасові положення, які діятимуть на період воєнного стану в Україні та протягом шести місяців із дня його припинення або скасування [5]. Для прикладу, одним з таких положень є солідарна відповідальність керівника, яка регламентована ст. 34 КУзПБ [2]. Даний різновид відповідальності - це контроль економічних показників керівником та обґрунтованість наступних дій, які цілком впливають на діяльність юридичної особи. Під час воєнного стану здійснюється незастосування солідарної відповідальності до органів управління боржника, якщо боржник не звернувся до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство внаслідок збройної агресії РФ проти України, зокрема і через перебування єдиного майнового комплексу боржника на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на тимчасово окупованих територіях.

До моменту внесення змін Законом № 2971-ІХ КУзПБ окреслював коло осіб, на яких може бути покладена субсидіарна відповідальність за зобов'язаннями боржника у разі недостатності його майна. Відтепер до Кодексу додано ще одну категорію осіб, щодо яких можливе застосування відповідальності за зобов'язаннями боржника. Зокрема це особи, які вчинили, погодили правочини або вчинили майнові дії, визначені ст. 42 Кодексу, які в подальшому визнані недійсними або спростовані за рішенням суду [6].

Визначення солідарної відповідальності як терміну можна проаналізувати на прикладі судової практики, а саме постанови Верховного Суду від 09.06.2022 у справі № 904/76/21, відповідно до положень якої з урахуванням змін до КУзПБ. Солідарна відповідальність керівника/органів управління боржника – це вид спеціальної цивільно-правової відповідальності, притягненню до якої при здійсненні провадження у справі про банкрутство підлягає керівник боржника, який не звернувся до господарського суду в місячний термін у разі наявності загрози неплатоспроможності, за незадоволення вимог кредиторів на підставі заяви кредитора після зазначення в ухвалі господарського суду про виявлення такого порушення. Відповідно до Постанови Верховного

Суду від 06.12.2022 у справі № 910/2971/20, керівник (органи управління) боржника як особа(и), який(і) притягується(ються) до солідарної відповідальності, спростовуючи названу презумпцію, має право довести добросовісність, розумність своїх дій у недотриманні вимог абзацу першого ч. ст. 34 Кодексу. Таким чином, станом на сьогодні нормативно регламентоване право керівника спростувати власну вину у процедурі про банкрутство [7].

Субсидіарна відповідальність дуже цікавий вид відповідальності, який набув розвитку саме за допомогою висновків про застосування норм права, які були викладені у постановках Верховного Суду. Для застосування такої відповідальності необхідним є встановлення судом складових елементів господарського правопорушення як об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона правопорушення.

Таким чином, підводячи підсумок, слід зазначити, що воєнний стан суттєво вплинув на сферу процедури банкрутства. Прийняті нормативно-правові акти визначають відповідальність не лише одноосібно керівника, а вже безпосередньо органів управління юридичної особи. Поняття «субсидіарна відповідальність» за доведення до банкрутства за своєю правовою природою є відповідальністю за зловживання суб'єктивними правами, які завдали шкоди кредиторам.

Література

1. Лазарева Н. Виникнення інституту неплатоспроможності суб'єктів господарювання та проблеми застосування законодавства про банкрутство під час кримінального провадження. *Молодий вчений*. 2017. № 8 (48). С. 364-368.

2. Кодекс України з процедур банкрутства: Кодекс від 18.10.2018 № 2597-VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 19, ст. 74. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*: електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>.

3. Указ Президента України «Про введення воєнного стану» № 64/2022. *Офіційний веб-сайт Президента України*: електронний ресурс. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 20.03.2023 № 2971-IX. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*: електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2971-20#Text>.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань провадження та застосування процедур банкрутства у період дії воєнного стану: Закон України від 13.07.2023 № 3249-IX. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*: електронний ресурс. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3249-20#Text>.

6. Сарнацький М.А. Використання зарубіжного досвіду у формуванні та реалізації державної політики у сфері банкрутства в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. Том 32 (71). 2021 № 1. С. 79-85

7. Зведений огляд судової практики Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду (актуальна судова практика) за 2022 рік. Упоряд.:

відділ аналітичної та правової роботи Касаційного господарського суду управління аналітичної допомоги касаційним судам та Великій Палаті Верховного Суду департаменту аналітичної та правової роботи. Київ. 2023. 51 с.

УДК 347.736(043.2)

Кохтюк В.А., здобувачка вищої освіти
другого(магістерського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Тімуш І.С., д.ю.н., професор

СУБСИДАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО

Застосування субсидіарної відповідальності у справах про банкрутство юридичних осіб передбачено ч. 2 ст. 61 Кодексу України з процедур банкрутства(далі – КУзПБ, згідно якої під час здійснення своїх повноважень ліквідатор має право заявити вимоги до третіх осіб, які відповідно до законодавства несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями боржника у зв'язку з доведенням його до банкрутства.

Вказана стаття Кодексу визначає те, що в разі банкрутства боржника з вини його засновників (учасників, акціонерів) або інших осіб, зокрема з вини керівника боржника, які мають право давати обов'язкові для боржника вказівки чи мають змогу іншим чином визначати його дії, на засновників (учасників, акціонерів) боржника (юридичну особу) або на інших осіб у разі недостатності майна боржника може бути покладена субсидіарна відповідальність за його зобов'язаннями [1].

Нормативне визначення «субсидіарної відповідальності» подано у ст. 619 Цивільного кодексу України, де визначено, що договором або законом поряд із відповідальністю боржника може бути передбачена додаткова (субсидіарна) відповідальність іншої особи [2].

Тобто, в контексті у справах про субсидіарна відповідальність визначається як додаткова відповідальність, метою якої є притягнення винних осіб у доведенні боржника до банкрутства.

Особливістю субсидіарної відповідальності у світлі положень КУзПБ є посилення її превентивної та компенсаційної функції в інтересах кредиторів та суспільства. Одна з головних функцій субсидіарної відповідальності у разі банкрутства – запобігання втрат кредиторів неплатоспроможної юридичної особи внаслідок умисних дій його засновників (учасників, акціонерів), керівника боржника або інших осіб» [3, с. 106].

КУзПБ визначає звернення до третіх осіб, які несуть субсидіарну